

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЛЕКСИЧНІ, ГРАМАТИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ТРУДНОЩІ
ПЕРЕКЛАДУ (ФРАНЦУЗЬКА МОВА)**

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова і література (із зазначенням мови))
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: Мова і література (французька)
Середня освіта: Мова і література (англійська)
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою романо-германської філології
протокол № 5 від 18.12.2019р.

Завідувач кафедри В.Ф.Радкіна
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості освіти факультету
іноземних мов С.О. Рябушко
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: *Стародєдова Людмила Валентинівна,*
кандидат філологічних наук, доцент

Рецензенти програми: *Сорока Тетяна В'ячеславівна*
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови та перекладу

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів:4	Лекції:	
	10	-
Модуль:1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин:120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр:3-8	Семінарські заняття:	
	38	-
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота:4	Консультації:	
	-	-
Форма підсумкового контролю:залік	Індивідуальні заняття:	
	-	-
Мова навчання:французька	Самостійна робота:	
	72	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні лексичні, граматичні та стилістичні труднощі перекладу з французької мови на українську та з українською на французьку.

Мета вивчення дисципліни є набуття студентами теоретичних знань і практичних умінь та навичок, необхідних для здійснення перекладацької діяльності та опис і пояснення основних лексичних, граматичні та стилістичні труднощів, пов'язаних з перекладом тексту у двох напрямках : з французької мови на українську і з української на французьку.

Передумови для вивчення дисципліни становлять фахові знання (компетентності) загально- та професійно-нормативних дисциплін.

Міждисциплінарні зв'язки : навчальна дисципліна «Лексичні, граматичні та стилістичні труднощі перекладу» тісно пов'язана з дисциплінами «Практичний курс французької мови», « Практикум з мовної комунікації, « Теоретичний курс французької мови».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Знання

- видів лексичних, граматичних і стилістичних розбіжностей між іноземною і українською мовою.
- рівнів еквівалентності у перекладі.
- перекладацьких прийомів і трансформації (додавання і опущення слів, конкретизація, генералізація, синонімічна заміна, антонімічний переклад, смислове узгодження, адаптація, ампліфікація, експлікація, компенсація, логічне переосмислення, перестановки, поєднання і розділення речень).
- особливостей перекладу лексичних, граматичних та стилістичних явищ у їх сукупності.
- критеріїв якості перекладу.
- етичних норми перекладача.

Уміння

- адекватно поєднувати теоретичні аспекти із практикою перекладу: на практиці застосовувати набуті теоретичні знання.
- поєднувати надбання зарубіжних та вітчизняних перекладознавців із власними вдалими ідеями.
- зберігати прагматичну інтенцію автора тексту при перекладі останнього.
- користуватися словниками та довідковою літературою.

- збагачувати свої фонові знання.
- встановлювати якість перекладу та корегувати його.
- володіти перекладацькими прийомами і трансформаціями.
- відрізнити вільні словосполучення від усталених.
- розуміти значення слова у вузькому і широкому контексті.
- знаходити відповідники і перекладати інтернаціоналізми, виділяючи при цьому „хібних друзів перекладача”.
- знаходити відповідники і перекладати фразеологізми, безеквівалентну лексику, власні імена, скорочення і абрєвіатури, цитати.

Комунікація

- вміти користуватися українською, французькою мовами в різних ситуаціях професійної взаємодії.
- вміти використовувати стратегії, тактики, вербальні та невербальні засоби для забезпечення успішної міжкультурної комунікації з носіями мов за спеціалізацією, у тому числі в академічній та діловій сферах.
- вміти відстоювати власну позицію, висувати й обґрунтовувати нові ідеї й пропозиції.

Автономність та відповідальність

- уміти адаптуватись до нових ситуацій та умов освітнього процесу, приймати самостійні рішення в процесі застосування набутих знань у різних сферах професійної діяльності – мовознавчій, культурознавчій, освітній тощо і нести за них повну відповідальність.
- усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою самовдосконалення, поглиблення набутих і здобуття нових фахових знань.
- відповідально ставитись до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
Модуль. Лексичні, граматичні та стилістичні труднощі перекладу															
1.	Труднощі перекладу на лексичному рівні	4	2	2				8							
2.	Слово і контекст	4	-	4				6							
	Типи лексичних еквівалентів.	4	-	4				6							
3.	Граматична система французької мови при перекладі	6	2	4				6							
4.	Категорія детермінації, категорія числа, категорія часу, способу, стану, виду.	4	-	4				6							
5.	Стилістичний аспект перекладу	4	2	2				6							
6.	Поняття стилю у перекладі.	4	-	4				6							

7.	Перекладацькі прийоми трансформації.	6	4	2			6							
8.	Лексичні трансформації	4	-	4			6							
9.	Граматичні трансформації	4	-	4			6							
10	Стилістичні трансформації	4	-	4			6							
Проміжний контроль							4							
Разом:		48	10	38			72							

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Модуль 1: Лексичні, граматичні та стилістичні труднощі перекладу

Тема 1. Труднощі перекладу на лексичному рівні

Зміст: Переклад інтернаціональної за коренем лексики. “Хибні друзі ” перекладача. Переклад термінологічних одиниць, аббревіатур і скорочень.

Словосполучення вільні й усталені. Переклад словосполучень з урахуванням сполучуваності слів у мові перекладу. Фразеологічні одиниці та їх переклад.

Тема 2. Граматична система французької мови при перекладі

Зміст: Управління дієслів в українській і французькій мовах. Синтаксична синонімія. Переклад французьких конструкцій, що не мають прямих відповідників в українській мові.

Засоби зв'язку між реченнями і частинами тексту в українському і у французькому реченні. Перерозподіл інформації між реченнями у надфразовій одиниці.

Тема 3. Стилістичний аспект перекладу

Зміст: Стилістичні ресурси лексики і граматики. Поняття стилю у перекладі. Засоби словесної образності. Передача гри слів. Переклад неологізмів, архаїзмів, просторічних слів та жаргонізмів. Засоби експресивного синтаксису.

Функціональні стилі сучасної французької і української мов. Підстилі і жанри офіційно-ділового, публіцистичного і наукового стилів. Критерії оцінки якості перекладу.

Тема 4. Перекладацькі прийоми і трансформації.

Зміст: Лексичні, граматичні і стилістичні трансформації. Оказіональні відповідники на різних рівнях еквівалентності. Види еквівалентів. Види перекладацьких прийомів і трансформацій. Прагматика перекладацьких трансформацій.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

ТЕМА 1. Переклад інтернаціоналізмів і термінів – 2 год.

ТЕМА 2. Переклад усталених словосполучень і фразеологізмів – 2 год.

ТЕМА 3. Переклад словосполучень – 2 год.

ТЕМА 4. Безеквівалентна лексика в перекладі – 2 год.

ТЕМА 5. Власні імена в перекладі. – 2 год.

ТЕМА 6. Реалії французького життя. – 2 год.

ТЕМА 7. Способи перекладу топонімів і антропонімів. – 2 год.

ТЕМА 8. Фразеологічні одиниці та їх переклад. – 2 год.

ТЕМА 9. Граматичні розбіжності. – 2 год.

ТЕМА 10. Порядок слів у реченні при перекладі – 2 год.

ТЕМА 11. Граматичні конструкції в перекладі – 2 год.

ТЕМА 12. Еквівалентність на надфразовому рівні – 2 год.

ТЕМА 13. Поняття стилю у перекладі – 2 год.

ТЕМА 14. Стилістичні ресурси лексики і граматики – 2 год.

ТЕМА 15. Передача гри слів – 2 год.

ТЕМА 16. Функціональні стилі і критерії оцінки якості перекладу – 2 год.

ТЕМА 17. Лексичні прийоми трансформації – 2 год.

ТЕМА 18. Граматичні прийоми трансформації – 2 год.

ТЕМА 19. Стилістичні прийоми трансформації. – 2 год.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20	конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - складання термінологічного словнику; - виконання лексичних та граматичних вправ; - наведення прикладів перекладацьких трансформацій - переклад текстів різних жанрів	10 20 8 10	словник письмове виконання вправ конспект письмовий та усний переклад
	Разом	72	

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи, а також якість виконання студентом індивідуального завдання (складання термінологічного словнику, виконання лексико-граматичних вправ, наведення прикладів перекладацьких трансформацій, переклад текстів різних жанрів).

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає 2 завдання: 1 теоретичне питання та 1 практичне завдання.

Зразок модульної контрольної роботи.

1. Охарактеризуйте види перекладацьких прийомів і трансформацій.
2. Здійсніть переклад запропонованого тексту.

Приклад тексту.

Une Américaine de 13 ans s'évade après 88 jours aux mains du meurtrier de ses parents

Elle a profité d'une absence de son ravisseur pour s'enfuir. Arrêté juste après, le suspect sera présenté lundi à un juge en vue de son inculpation.

Le Monde avec AFP Publié hier à 01h28, mis à jour hier à 01h28

Une adolescente de 13 ans, Jayme Closs, était saluée comme une héroïne vendredi aux Etats-Unis, au lendemain de son évasion après 88 jours aux mains d'un homme de 21 ans, qui est soupçonné d'avoir tué ses parents pour l'enlever. Son ravisseur présumé, Jake Thomas Patterson, arrêté juste après l'évasion, sera présenté lundi à un juge en vue de son inculpation pour enlèvement et double meurtre, a déclaré la police.

« *Le suspect avait l'intention précise de kidnapper Jayme* » et il avait soigneusement « *planifié* » l'enlèvement, a précisé lors d'une conférence de presse Chris Fitzgerald, le shérif de Barron, une petite ville de la région des Grands Lacs. La jeune fille était « *sa seule cible* », a-t-il ajouté. « *Nous croyons qu'il n'avait jamais été en contact avec la famille* » avant le 15 octobre 2018, avait-il dit un peu plus tôt.

Ce jour-là, James Closs, 56 ans, et sa femme Denise, 46 ans, un couple sans histoire, avaient été abattus dans leur maison de Barron, dont la porte avait été défoncée. Leur fille Jayme avait disparu. La police et les habitants de l'Etat du Wisconsin, choqués par ce drame, s'étaient immédiatement lancés à sa recherche, mais leurs efforts étaient restés infructueux. Et l'espoir de la retrouver vivante s'était amenuisé au fil des jours.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Складання термінологічного словнику	5
Виконання лексичних та граматичних вправ	5
Наведення прикладів перекладацьких трансформацій	5
Переклад текстів різних жанрів	5

Критеріями оцінювання складання термінологічного словнику є констатація системних, дієвих знань студента, вільне володіння термінологією.

Критеріями оцінювання роботи з виконання лексичних та граматичних вправ є здатність студента використовувати набуті теоретичні знання на практиці.

Оцінювання завдання з наведення прикладів перекладацьких трансформацій є здатність студента застосовувати точні перекладацькі відповідники.

Оцінювання завдань з перекладу текстів різних жанрів здійснюється за такими критеріями: самостійність, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні тексту перекладу.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки, на практиці застосовувати набуті теоретичні знання.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Гак В. Г., Григорьев Б. Б. Теория и практика перевода. Французский язык. М.: Интердиалект + , 2010. 459 с.
2. Кириленко К. І., Сухаревська В. І. Теорія та практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2003. 147 с.
3. Коптилов В. В. Теорія і практика перекладу. К., 2002. 190 с.
4. Ніколаєва Л. О., Плахотнюк Н. О. Notes du cours de théorie de la traduction. Конспект лекцій з теорії перекладу. К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2009. 14 с.
5. Чередниченко О. І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова. К.: Либідь, 1995. 304 с.
6. Щетинкин В. Б. Пособие по переводу с французского языка на русский. М.: Просвещение, 1987. 160 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. М.: ИМО, 1980.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. К.: Вища школа, 1986.
3. Мирам Г. Э. Профессия: переводчик. К.: Ника-Центр Эльга, 1999.
4. Ніколаєва Л. О., Плахотнюк Н. О. Notes du cours de théorie de la traduction. Конспект лекцій з теорії перекладу. К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2009. 14 с.
5. Попова И. Н., Казакова Ж. А. Грамматика французского языка. Практический курс. М.: ООО «Нестор Академик Паблицшерс», 2010. 480 с.
6. Потушанская Л. Л., Котова Г. М., Шкунаева И. Д. Практический курс французского языка. Часть II. М.: Мирта-Принт, 2010. 224 с.
7. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. М.: Междунар. отношения, 1974.

8. Семенец О. Е., Панасьев А. Н. История перевода. К.: Вища школа, 1991.
9. Чередниченко О. І. Переклад – важлива сфера функціонування і розвитку української мови. *Теорія і практика перекладу*. К., 1991. Вип. 17.
10. Mounin J. Linguistique et traduction. Bruxelles: Uessort et Mardoga, 1976.
11. Vinay J. P. Stylistique comparée du français et de l'anglais . Méthode de traduction . Paris: Didier, 1958.

10.3. Інтернет-ресурси

- Aménagement linguistique dans le monde. - [Електронний ресурс] / — Режим доступу :// <http://www.tlfq.ulaval.ca/>
6. Chronologie littéraire. - [Електронний ресурс] / — Режим доступу :// <http://www.etudes-litteraires.com/chronologie-litteraire.php>
 7. Cultures du monde. - [Електронний ресурс] / — Режим доступу :// <http://www.tv5.org/>
 8. Genres littéraires et extraits. - [Електронний ресурс] / — Режим доступу :// <http://www.cafe.umontreal.ca/genres/lst-gnr.html>
 9. Ladamir, Jean-René. Traduire : Théories pour la traduction. – Т.С.Л. Gallimard, 1994. – 283р.
 10. Lederer, Mariane. La traduction aujourd'hui. – Р. : Hachette, 1994. – 422 р.
 11. Le français dans le monde. - [Електронний ресурс] / — Режим доступу :// <http://issuu.com/fdlm/docs/fdlm>
 12. Les mouvements littéraires. - [Електронний ресурс] / — Режим доступу :// <http://www.site-magister.com/mouvements.htm>
 13. Lexique des termes littéraires. - [Електронний ресурс] / — Режим доступу :// <http://www.lettres.org/lexique/index.htm>
 14. Oseki-Dépré, Inês. Théories et pratiques de la traduction littéraire. – Р. : Armand Colin, 1999. – 348 р.
 15. Revue « Lire ». - [Електронний ресурс] / — Режим доступу ://<http://www.lire.fr>
 16. Rydning, Antin Fougner. De la théorie à la pratique de la traduction./ Le Monde, le 3 janvier 1994 - [Електронний ресурс] / - Режим доступу: //<http://www.lemonde.fr>